

de marine veel grotere eenheden dan kruisers toe te voegen, nl. slagkruisers: schepen die in die tijd tussen de 25 000 ton en 30 000 ton waterverplaatsing hadden. Dit plan hing samen met de twijfel of Engeland dat, evenals Frankrijk, eind september '38 in Europa Tsjechoslowakije in de steek had gelaten, in het algemeen nog wel bereid was oorlog te voeren ter bescherming van de belangen van het *Empire*; het plan werd door de chef van de marinestaf, vice-admiraal J. Th. Furstner, overgenomen. Furstner hoopte namelijk dat de marine, als die drie slagkruisers er eenmaal waren, in staat zou zijn, Japan lange tijd uit eigen kracht op afstand te houden. Daarbij hield hij, voorzover bekend, in het geheel geen rekening met het feit dat Japan al enkele moderne vliegekampschepen bezat – al zijn beschouwingen terzake getuigden van een overgroot optimisme (enkele malen stelde hij op schrift en bij minstens één gelegenheid, nl. bij het beraad in Paleis Noordeinde, juli '39, dat wij in de aanhef van *Voorspel* weergaven, verzekerde hij ook de koningin dat Indië's veiligheid bij het bezit van drie slagkruisers voor 80% gewaarborgd zou zijn), maar dat optimisme maakte het feit niet ongedaan dat elke versterking van de marine in Indische wateren een Japanse aanval zou bemoeilijken en Nederland een aantrekkelijker partner zou maken voor Engeland en de Verenigde Staten, die zelf op dat moment in het Verre Oosten geen enkele zware eenheid bezaten.

Het plan¹ werd geenszins toegejuicht door de commandant-Zeemacht in Indië, vice-admiraal H. Ferwerda; deze prefereerde dat men kruisers zou bouwen in plaats van slagkruisers, zulks ook omdat hij vreesde dat die laatste, als tot hun bouw besloten werd, pas eind '46 in Indië zouden arriveren; hij was voorts van mening dat, als men al slagkruisers bouwde, daar in elk geval een vliegekampschip aan moest worden toegevoegd. Ook van Starckenborgh was verre van enthousiast: hij vond het plan te duur (de Indische begroting zou belast worden met hoge nieuwe uitgaven, o.m. met de kosten van verbetering van de toegang tot Soerabaja) en hij hield het bovendien voor onwaarschijnlijk dat Japan de sprong naar Indië zou wagen, omdat daar een oorlog met de Verenigde Staten uit zou voortvloeien. In Nederland was de koningin een enthousiast voorstandster van het plan. Ook minister-president Colijn en de minister van koloniën Welter werden er spoedig voor gewonnen, Welter mede omdat, meende hij, Nederland in de eerstkomende jaren niet op steun van Engeland, Frankrijk of Amerika mocht rekenen bij de verdediging van

¹ Wat nu volgt, geven wij weer aan de hand van gegevens en stukken, ons verstrekt door de marine-historicus dr. Ph. M. Bosscher.